

L 2218

1.

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vetlanda "

Karl Kjällman.

Kjällman, Karl Gustav, bruksarbetare, Ädelfors, född

lärsammastädes den 3 juni 1862.

(150)

22218.

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagner.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2,

Alsheda socken.

Meddelare Karl Kjellman, Ädelfors.

Att döda ohyra.

De brukade stoppa in fällarna i ugnen, för att

döda ohyran.

2218
~~2218~~

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Adelfors.

Vårtor.

1. De tog tagel och band om vårtor.
2. De tvättade vårtorna i vatten, som samlats på berg.

~~2218~~

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

Kyrkerör. (Sägen.)

Vid Väderyd ligger ett rör i en äng. De skulle bygga en kyrka där, men det gick inte.

2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

Första maj.

Vid Kibbe bruk förekom att de valborgsmässoafton på rostebacken hissade tomma tjärtunnor och brände som majeld.

Anmärkning.

I Kibbe, numera Ädelfors, i Alsheda socken, smältes malmen från Ädelfors guldgruva och Kleva nickelgruva, under den tid dessa gruvor bearbetades. Rostebacken var platsen omkring smältugnarna.

2248

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

Död och begravning.

När de ha gjort en likkista, ska de lägga litet hyvelspån
i den. Det är väl för att den döde ska ha något att ha under huvudet.

De ska inte lägga locket på en likkista, när den blivit fär-
dig, för den döde vill prova kistan.

Sven Jonsson i Norget, Repperda, gjorde likkistor. Han hade ta-
lat om, att han en gång låtit locket vara på en likkista över natten
och att han då blev oroad.

2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

Att göra loppor.

När de skulle göra loppor, tog de en potäll och så hällde de i alesåjefnas och pink, och det fick stå.

Anmärkning.

Meddelaren hade ingen närmare kännedom härom.

Potäll, butelj.

Alesåjefnas, sågspån av alträ.

2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

-Storsteget.

De borrhade med en trefotapanna, och så raplade de opp något.

Anmärkning.

Raplade, rabblade.

22218

9

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gastkramning.

När någon var gastkramad, så spannade de tre gånger på armen på den gastkramade.

Den som spannade satte sin lillfinger vid änden av en av den gastkramades fingrar. Så spärrade han ut handen. Sen tog han på den sjukes arm tre mått räknat mellan lillfingret och tummen. På det ställe å armen, tummen första gången nådde, skulle den sjuke lägga ett finger och hålla detta kvar där. Så mättes tre gånger. Om det då hände att avståndet tredje gången blev olika mot förut, så var detta ett tecken på att personen ifråga var gastkramad.

2248

10.

Sm. Östra härad. Upptecknare Cottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mot kikhosta.

De plockade kikbär på enbuskarna och kokade, och så fick de sjuka dricka detta. Meddelaren hade som barn kikhosta. De använde då detta medel.

Anmärkning.

Kikbär, gallbildning, bestående av tre ansvällda barr, å somliga av enbuskarnas toppkvistar, förorsakad av gallmyggan *Cecidomyia juniperina*. Denna gallbildning innehåller larven av ovannämnda insekt. Orsaken, till att det nämnda blivit använt såsom botemedel, torde vara den, att detsamma avviker från det naturliga och på grund därav fått något av mystik över sig.

2218
Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Karl Kjällman, Ädelfors.

11.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brudstaten, som togs in i berget. (Sägen.)

En brudstat har blivit intagen i Kvinnåsaberget.

Anmärkning.

Meddelaren visste ingenting närmare härom.

Kvinnåsaberget, även Bruaskee, mellan Bruksgården
och Ädelfors i Alsheda socken.

Denna sägen är av upptecknaren återgiven äfven efter andra
meddelare.

2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

12

Sm. S.Vedbo härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Hässléby socken. Meddelare Karl Kjällman, Adelfors.

Ett tandvärksträd.

När meddelaren omkring 1886 var på arbete i Hässelby socken, hörde han talas om ett träd, där de hade satt in tandvärk. Det stod mellan Gäddegöl och Mariannelund.

De var rädda för att hugga ner det trädet.

~~2218~~

13.

Sn. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Alsheda socken.

Kristina Lovisa Kjällman.

Kjällman, Kristina Lovisa, född Karlsson, maka till bruksarbetaren Karl Gustav Kjällman, Ädelfors. Född i Flugeby, Vetlanda socken.

den 5 juni 1859.

2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

14

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Vetlanda socken. Meddelare Kristina Lovisa Kjällman. Ädelfors.

Majstång.

I Flugeby, Vetlanda socken, förekom i meddelarens ungdom bruket att midsommarafton resa majstång.

Det var en liten ö i Emån. Där var grönt och vackert. På den ön brukade de resa stängen.

Den var liten. Den kläddes med löv. Några kransar hängdes på stängen.

Där var mycken ungdom midsommarafton. De gjorde lekar.

De brukade ha en fest, när de tog kräftor. Då var de vid majstängen. De lekte då också.

- - -

I Vetlanda brukade de också vid den tiden resa majstång.

Anmärkning.

Meddelaren hade aldrig hört, att majstängen restes i någon annan avsikt än att ungdomen skulle ha roligt.

X

22/8
2218

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Vetlanda socken.

Meddelare Kristina Lovisa, Kjällman, Ädelfors.

Spiritus. (Sägen.)

Anders Peter i Flugeby Nygård hade en spiritus.

Spiritusen hjälpte honom med allting. De trodde, att han stod i förbindelse med onda makter.

När han gick ut i skogen, hade han en yxa på axeln. De trodde, att om han hade yxan på axeln, så kunde de inte skada honom.

Anmärkning.

Meddelaren visste ingenting närmare om spiritusen.